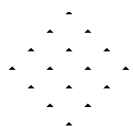

Złota Hramota - Tekst polski (wersja A)

W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego Hramota do ludu wiejskiego

Powstawszy wraz z Polską i Litwą przeciw panowaniu moskiewskiemu, aby zyskać wieczną wolność i szczęsną dolę dla całej naszej Ojczyzny, oświadczamy przed Bogiem, całym światem i narodem, że innego szczęścia nie pragniemy dla drogiej naszej Ojczyzny i nie szukamy go w niczym więcej, jak tylko w wolności, swobodzie, równości i szczęściu wszystkich mieszkańców, jakiegokolwiek są wiary i stanu. A pragnąc najwięcej szczęścia dla ludu wiejskiego postanawiamy na wieczne czasy:

1. Lud wiejski w siołach i futorach pańskich i rządowych, jednodworcy, czynszownicy i inni, od tego dnia są wolni, swobodni i równi co do praw innym obywatelom Ojczyzny.
2. Mogą i mają prawo przechodzić z miejsca na miejsce według upodobania i nikt im w tym przeszkadzać nie będzie.
3. Mogą i mają prawo uczyć się we wszelkich szkołach i być w krajowej służbie zarówno z innymi obywatelami Ojczyzny.
4. Wraz z innymi mają prawo wybierać z pomiędzy siebie deputowanych do sądów, rad i urzędów wiejskich, powiatowych, ziemskich i najwyższych publicznych. 5. Sądzić i rządzić będą na równi z innymi tylko przez swoje sądy i urzędy złożone z deputowanych mających strzec świętej sprawiedliwości, praw i bezpieczeństwa osób i mienia każdego.
6. Podatki narodowe, ziemiańskie powinności i ludzi do wojska narodowego będą dawać tylko za postanowieniem sejmu państwa, złożonego z deputowanych całej Ojczyzny.

7. Ziemie orne, sianożęcia i sadyby pańskie i skarbowe, które za czynsz, albo za odrobek albo za wykup trzymali włościanie, będą od niniejszego dnia po wieczne czasy własnością każdego gospodarza bez żadnej za nie zapłaty. Dziedziców za te ich ziemie zapłaci skarb narodowy. 8. Co do udzielenia ziemi włościanom, którzy jej dotąd nie mieli, jako to: budnicy, bobyle (komornicy), chałupnicy, ludzie dworscy itd., postanowi w stosownym czasie najwyższy sejm państwa.

9. Jednodworcy i szlachta czynszowa będą na równi z włościanami na wieczne czasy mieć ziemię sadybną i gruntową z ziem pańskich, gdzie jej będzie pod dostatkiem za zapłatą ze skarbu narodowego albo z ziem koronnych.

10. Wiejskim księżom prawosławnym oprócz ziemi cerkiewnej naznaczymy płacę w pieniądzach, aby nie potrzebowali od ludu zapłaty za duchowne posługi, a ile przypadnie płacy każdemu księdzu, orzecz najwyższy sejm państwa. 11. Prócz tego, co się wyżej powiedziało, każdemu kto chwyci z nami za oręż przeciw panowaniu moskiewskiemu i albo zdrów wyjdzie, albo rannym zostanie, udzieli się najmniej 6 morgów ziemi i sadybę w ziemiach koronnych albo dożywotnią płacę ze skarbu narodowego.

12. Nadając wiejskiemu ludowi wyż wykazane prawa wolności i obywatelskiej równości wszystkich wobec każdego, poręczamy i na wieki obiecujemy swobodę praw i wiary, jakiej się kto trzyma, i używanie języka w szkołach, sądach i innych ziemskich urzędach. Co wszystko wyż wypisane ogłaszając wiejskiemu ludowi Podola, Wołynia i Ukrainy, zachowanie i obronę praw, tą hramotą nadanych, zaprzysięgamy wobec na-rodu, całego świata i Boga Wszechmogącego. Bożej opiece poruczając dolę ludu, któremu wiecznego życzymy dobra, dajemy tę oto hramotę do wołoskiego urzędu na każdą włość.

Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty, t. 13: Dokumenty Komitetu Centralnego Narodowego i Rządu Narodowego 1862-1864, oprac. E. Halicz, S. Kieniewicz, I. Miller, Wrocław 1968, s. 96-98.